

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Széchenyi-utca 14.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre . . . . . 4 „

Negyedévre . . . . . 2 „

Egyes szám ára 16 kr.

AZ EGYENLŐSÉG MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Helye legyen-e a zsidóhitfelekezetnek is a magyar felsőházban.

Irtta: Exiguus. *)

I.

A discussio előterében áll: a magyar felsőház reformja. Napi rendre lett téve és megoldása immár elodázhatatlanná vált. A touristának, ki házánkat azon célból keresi fel, hogy intézményeinket tanulmányozza, azonnal a legelső pillanatra is feltűnik az egyháznak ama bőséges képvisellete, melyet felsőházunkban ez idő szerint még észlelhetni; azonban nem kevésbé szembeszökő ama körülmény is, hogy a protestans és a zsidó hitfelekezeti képviselői nem találhatók fel a magyar urak házában. A legutóbbi napokban a párisi „Nouvelle Revue» sokat emlegetett nő szerkesztője tett ép ilyen megjegyzést, a «Magyarok házában» című útleírásában.

A mi a protestansokat illeti, erre vonatkozólag bizonyosnak vehető, hogy a reorganizált magyar felsőházban benn lesznek nemcsak a lutheránus meg a kálvinista superintendensek többes számban, hanem még az unitárius superintendenssel is fogunk ott találkozni.

Csak egy hitfelekezeti létezik, mely az ethikai érzület általános sülyedési nyomorának jelenlegi napjaiban a hamupipőke szánandó szerepére kárhoztatva van, egy hitfelekezeti, melyről megfelekezni magától értetődő, természetes dolognak látszik, egy hitfelekezeti, melynek tagjai vértanuként szenvednek és kik üldözőikhez viszonyítva szellemi superioritásuk tudatában várakozva türnek mindaddig, míg üldözőik végkép megsemmisülnek.

A zsidók hitfelekezetét értjük.

A publicistikai discussio közepette a tervezetők egy egész rajával találkozhattunk, kiknek mindegyike a törvényhozás második tényezőjét saját recipéje szerint másként óhajtaná szervezni.

Hogy a tervezetők a zsidó hitfelekezetről teljesen megfelekeznek, ez megfoghatatlan előttünk; mintha zsidó hitfelekezeti ez időszerint már nem is léteznék házánkban. Ezen szándékos mellőzése egy felekezeti a szükkeblőség sajnálatos bizonyítékát szolgáltatja, mely eljárás törvénytelen, jogtalan és legkevésbé sem méltányos.

Az izraeliták egyenjogúságáról szóló 1867. XVII. t.-cz. I. §-a «az ország izraelita lakosait a

*) E cikksorozatot közéletünk egyik kitűnő férfjától vettük, aki az e lapokban való közzététel által illetékes körökben a zsidó magyarok kívánalmait akarja bemutatni azzal a reformmozgalommal szemben, mely a felsőház körül megindult. Mi változatlanul adjuk a cikket, mert a benne kifejtett eszmék a magyar zsidóság közvéleményét s így a mi nézeteinket is híven tolmácsolják.
Az Egyenlőség szerkesztősége.

keresztény lakosokkal minden polgári és politikai jog gyakorlására egyaránt jogosítottaknak nyilvánította.

Ezen törvény az alaptörvény jellegével bir, mely alaptörvényeknek összeségén nyugszik az alkotmányosság a magyar szent korona területén.

Ezen alaptörvény a zsidókkal szemben a valóság egyenlőség magasztos elvét statuálta és ezen elv szentsége minden időben és minden körülmények között szem előtt tartandó, tekintet nélkül a nagy tömeg változó szeszélyeire és a piacz napi áramlatára. A valódi törvényhozó, ki idealis magasságu perspectivájából tekint le a sokaságra és ott fent concipálja alkotásait, a hová a piacz közönség zaja fel nem ér, az az alkotmány szellemében köteles eljárni a törvények hozatalakor; irott alkotmányunk nem lévén, alaptörvényeink rendelkezései képezik ama censurát, mely mindig kell, hogy mérvadó befolyást gyakoroljon a legislatiora.

Alaptörvényünk és így tehát alkotmányunk ellen vét, ki a zsidókat nem tekinti olyanoknak, kiknek immár törvényes joguk van követelni, hogy minden politikai jog gyakorlására egyaránt jogosítottaknak tekintessenek a keresztény lakosokkal, tehát a katolikusok, a protestánsok és az unitáriusokkal.

Addig, míg az egyenjogósítási törvény változatlanul fennáll, mindaddig természetes jogunkat gyakoroljuk, ha annak alapjára helyezkedünk.

Egyenesen a törvényből következik azonban ama követelésünk — alkotmányos szempontból megtámadhatatlan — jogosultsága, hogy hitfelekezetünk képviselői szintén ott üljenek majd az érsekek, püspökök, főpátpok, prépostok, superintendensek stb. között a felsőházban.

Uj felsőházi reform nem létesíthető a zsidók mellőzésével. Alkotmányos és jogi érzületünk nem engedi feltételezni, hogy az alkotásra hivatottak tultehetnék magukat az alkotmány elutasíthatatlan követelményein. Annál kevésbé hihetnők ezt, mert épen a magyar kormány államférfiai tudják azt legjobban, mit jelent: egy alkotmányt tisztelni és mennyire nem szabad szerzett jogokat semmi áron sem feladni.

Az eddigiekből világos, hogy követelésünk — ismételjük követelésünk és nem kérésünk — nem teljesítése egyértelmű lenne a törvénszegéssel, a magyar alkotmány egyenes megsértésével.

Eltéktelve a követelés megtámadhatatlan voltától, még a politikai eszély és a méltányosság is hathatósan támogatják követelésünket.

A magyar név hallatára a külföldi szive — mint egy jeles német költő mondá — élénkebben kezdett dobogni; a magyar a külföldi szemében a lovagiasság, a türelmesség és az igazságosság prototypját képezte. Mindenütt tárt karokkal fogadták és ujjongtak látásakor.

Igy volt az régebben, mint azt menekültjeink bizonyíthatnák.

Most megváltozott a színtér.

Mióta az antiszemita magyarok kegyetlenségeinek hirtelen bejárta a világot, azóta épen a fentebb említett érzelmek diametral ellentétét észlelhetni mindenütt.

Magyarország féltékenyen őrzött reputációjának lecsületmentéséről van szó.

Felülről kell valaminek történnie, hogy a világ lássa, miszerint a gyászos emlékü történetek a minden iránt fogékony és gonosz ámitók által tudatosan félrevezetett mob törvénytelenégeiként jelentkeznek, mert a hatalom birtokosai feladatuk tudatában a situáció magaslatán megcselekszik azt, a mivel az igazságnak tartoznak.

Másrészt nem képzelhetünk magunknak méltóbb választ az antiszemita szaporodására, mintha a zsidó hitfelekezet társadalmi posztóját felemeljük.

A kormány eddigi feltűnő langyos magatartása oly magyarázatot nyert a nagy tömegnél, mintha a kormány titkosan szintén helyeselné az eseményeket.

Azért cselekedni kell! Fejére kell hágni a mérges kigyónak és meg kell mutatni demonstrative országvilágnak, hogy a zsidót, kit dicső vezérek ütni parancsolnak — igazi keresztényekhez épen nem illő módon — ime, ugyanazt a zsidót mi az urak házában bársonyszékébe valónak tartjuk; annál is inkább kell azt — még pedig mulhatatlanul — tenni, mert egyedül maga azon tény, hogy napjainkban valaki bejuthat már a magyar parlamentbe, ha egész politikai hitvallása nem is áll egyébből, mint csupán azon meghatározó mondatból, hogy: «hiszem, hogy a zsidókat ütni kellene!» — mondom azon tény, hogy egy politikai párt (in concreto) létezhetik, mely az országgyűlésen nem fog egyebet tenni, mint a fentebbi — férfihangok számára átírt — «dalt a régi gyűlölség-

ről» disharmonicus chorusban elénekelni: ezen tény a cultura szempontjából oly igazán megszerényítő decadence jelentőségével bír, mintha akár csak napjainkban a polygamia, a polyandria vagy a rabszolga-kereskedésnek hazánkban való létesítése céljából alakult politikai pártról lenne szó.

Ha a mérleg egyik serpenyőjét az antisemitismus nevű szörnyszülött nyomja; akkor kötelességünk a mérleg másik serpenyőjében oly súlyt alkalmaznunk, mely amant felülmúlja, vagyis mely azt végképen lenyomja. Hangsúlyozom ezen szót: »lenyomja«; mert az esetleg más uton létesíthető súlyegyen épenséggel nem lenne elegendő.

Európa lakosságának azon gondolkodó része, mely még élénken emlékezik arra, hogy majdnem százszázadon át a »szabadság, testvériség és egyenlőség« általános eszméje; mely megdöbbenve látta azt, hogy az emberi haladás utolsó századainak eredményei Magyarországon kezdenek nem létezni tekintetben; mely a nálunk dühöngő szellemi járvány látásakor alig képes felocsudni méltán indokolt megütközéséből: Európa lakóinak ezen része Magyarországtól oly tettet vár, mely európainak lesz nevezhető.

A külföldi ócsárlók mintegy varázsütésre elnémulni kénytelenülnének; általános elégedettség és a valóban elfogulatlan európai műveltek helyeslése kísérné Magyarország eme alkotását.

A mit hazánk tekintély dolgában kárt vallott, az hatványozva restituáltatnék!

Istóczy és a zalamegyei zavargások.

A mit mindenki lát, a mit a leggyengébbek is természetesen tartanak, azt Istóczy egyszerűen letagadja.

A tényeket elferdíteni, a bűnösséget másra hárítani, a szegény népet a bajba kergetni, saját bőrét pedig a felfang minden képzelhető eszközeivel megvédeni, ez az antiszemita rég ismert taktikája, stratégiája.

Zala megyében tavaly zsidó ellenes zavargások törték ki. A csőcselék néhány kabátos gazember által felbujtva, zsidó boltok elé nyomult, hogy kirabolja. Aztán tényleg raboltak és erőszakoskodtak, verekedtek, gyilkoltak és mindez Istóczy nevének éltetése és az általa

TÁRCZA.

A régi zsidók zenéje és zeneszerei.

I.

A régi zsidó istentisztelet a költészetet és a zenét előmozdítani, bizonyára nagyon alkalmas volt. A történelem kimutatja és tanítja is, hogy a zsidóság e két művészetben a későbbi görögökön kívül az ó-kornak valóban a legelőbbre haladott népe volt. A zsidókat erre főképen magas szellemi tehetségeik képesítették. Ennek kétségbevonhatatlan bizonyítékai az ó-testamentum főséges énekei, melyek ama kor legnagyobb költeményeinél semmi tekintetben sem csekélyebbek. Sőt a görög költők dalait lendület, vallásos ihlettség, a fölfogás mélysége, magasztosság és főség tekintetében messze túlszárnyalják, ámbár érthető és kifejező világosságra, plasztikus kerekdedségre és formai befejezettségre nézve azok alatt állanak.

A nép szellemi életének és tevékenységének, imáinak, félelmének és reményeinek legteljesebb kifejezése amaz énekgyűjteményben nyilvánul, melyet nagyjából Dávidnak, a királyi énekesnek tulajdonítanak: a 150 zsoltárban. Már a név is azt mutatja, hogy ezek szent, zenevel egybekötött, lírai természetű énekek voltak. Mert *שמרים*, mely szótval a Septuaginta az egészen hasonló jelentésű »Mizmor«-t fordítja, tulajdonképen húrjátékot, húrjátékkal kísért dalt tesz.

De nemcsak a zsoltárok, hanem az egész héber költészet belső és közvetlen összefüggésben volt a zenével. Mert a régi hébereknek — a mint ezt A rend's „Ueber den Sprachgesang der Vorzeit“ című munkájában kimutatja — nyelvök hangviszonyaival a legbensőbbben egybeillő énekük vala. Ugyanerre az eredményre jutott az ó héber hangjegyzírás után való kutatás is. Ezt a tárgyat már a legkülönfélébb módon megvilágították. Egyik legfontosabb adat az, hogy a héber írás, különösen a négyszögű írás, hangzói és olvasási jegyeivel egyuttal hangírásnak (hangjegyes jelölésnek) is vehető. Ezek nyomán az ó héber vallásos énekenet az énekelhető írásbeli maradványokból teljesen össze lehet állítani. Mert ezek a források, grafikai, hangzói és időmértéki különbségeikkel egyutt, okvetlenül korrekteknek tekintendők.

A héber ősrégi tulajdonsága, hogy az atyáiktól örökölt dolgokat egészen változatlanul hagyományozzák tovább. Ebből önkényt következik, hogy a zsidó-zene tulajdonképi fejlődésen nem ment át. A milyen volt keletkezésében, olyan maradt mindenkorra. Csak quantitativ változásra volt képes. A mi egyszer szentesítve lön, az örökre érvényben maradt. A nép későbbi szétszóródása után az idegen befolyás vett erőt s ekkor a nép sajátos zenéjének elfajulása elkerülhetelenné vált. Csak a zsinagógákban maradt meg a régi héber ének, melynek zenei töredékei ma is mutatják, hogy a zsidók énekeit mennyi zengzetesség, mennyi mély érzés hatotta át.

Dávidot, a királyi énekest, lehet annak tekinteni, ki a héber zenét a tulajdonképi theosophiai jelentőséggel

hirdetett antiszemita jelszavak hangoztatása mellett történt és miután vád és védelem mindketten hosszú és alapos tárgyalás után azt találják, hogy a félrevezetett tömeg egyenesen Istóczy felbujtó iratainak élvezete után bolondult meg, akkor Istóczy előáll és nagy garral hirdeti, hogy ő nem izgatott.

Lengyel védő ügyvéd, a ki a zalaegerszegi vég-tárgyalás alkalmával éles jogászi distinkcióval különböztet meg a felbujtó hadat az elbolondított tömegetől, és közvetlen tapasztalatain nyomán nyíltan, az igazsághoz hiven kijelenté, hogy Istóczy röpiratai és antiszemita naptára eszeveszetté, butává, vakká és zavarodottá tette a tömeget, bizonyára fején találta a szöveget.

De Istóczy nem szereti hallani, ha őt teszik felelőssé, mert fél a törvényes következményektől. Ő azokhoz az agitatorokhoz tartozik, akik az agitációval járó hírnév és anyagi előny kézzel fogható eredményeit szeretik beseperni ugyan, de a népámitás tényeiből folyó kellemtlenségek elviselésére képtelenek.

Mi már rég kimutattuk, hogy Istóczy az oka mindegyiknek, a mi tavaly a kerepesi uton, Zala és Somogy megyében történt, valaminthogy Simonyi Iván felelős azokért a rablótámadásokért, melyek a németajkú lakosság részéről Pozsonymegyében a zsidók ellen intéztettek.

Hiába nyilatkozik az antiszemita banda vezére, hogy ő nem is volt Zala-Eggerszegen, hogy az ő iratait egy-két ügyvéden kívül alig abbonnáta valaki a lázadó vidéken, hogy ő antiszemita naptárt ki sem ad. stb.

Ha nem ő tette, ha nem az ő iratai, nem az ő szelleme, nem az ő elvtársai és ezeknek legényei bujtották fel a tömeget, hát ki más?

Vagy lehet-e feltenni, hogy az a nép, a mely azelőtt zavartalan békében élt zsidó polgártársai mellett, hogy az a nép minden külső befolyás nélkül, egyszerre megvaduljon és neki rontson a zsidók életének és vagyonának?

Egy ember, a ki életcéljául tűzte ki azt, hogy a zsidókat megsemmisítse, a ki folytonosan azt hirdeti, hogy a zsidókat kiűzni kell, hogy a zsidó ilyen meg olyan gonosz, akit kiűzni kell, sat. sat., az az ember nem követelheti, hogy hitelt adjanak neki akkor, a midőn oda »nyilatkozik«, hogy neki a zalaegerszegi lázadásban része nem volt.

Ha az ő röpiratainak csakugyan nincsen hatásuk, hát akkor miért adja ki? Ha a kedélyek felizgatását, a

nép szenvedélyének felkorbácsolását nem czélozzák, hát mit akarnak elérni mást?

Miért kobozzák el az anarchisták lapjait, miért zárják el a nihilista röpiratok szerzőit? Hiszen ezek is csak a birtok és fenálló állami és társadalmi rend ellen izgatnak! Az, hogy Istóczy a zsidók élete és vagyona ellen ír, csak más formája a bujtogatásnak, mely azt bizonyítja, hogy ő ügyesebb, furfangosabb anarchista és nihilista ikertestvéreinel.

Ezek a szerencsétlen emberek nem voltak szolgabírák és nem lettek országgyűlési képviselők megválasztva, őket tehát a környezet nem zsenirozza »elveiknek« nyílt bevallásában. Istóczy ellenben nagyon jól tudja, hogy környezete elnagyná őt, hogy mint országgyűlési képviselő lehetetlenné tenné magát abban a pillanatban, a midőn anarchista hajlamait »loyalis« antiszemita köntösbe nem burkolná. Istóczy tudja, hogy abban a pillanatban, a mikor bujtogatásai a felekezeti álláspontot elhagynák, az államhatalom nyomban szigorubb megítélés alá vonná az ő eljárását. Istóczy tudja, hogy mint antiszemita, azon elemek barátságára és jóakaratu neutralitására számíthat, melyeknek ekszisztenciája a nép butaságában gyökerezik, ezért nem tüzi ki ő a vörös zászlót, hanem izgat az antiszemitizmus fekete álarcza alatt.

Hogy mi mennyire ismerjük az antiszemita banda eme csselfogását és legtitkosabb hadmiveleteinek rafineriáját, abból is kitűnik, hogy mi jó előre megmondtuk, hogy az antiszemiták Kossuth Lajos ama proppozíciójába, mely szerint czimüket megváltoztassák, beleegyezni nem fognak.

Hogy is egyeznének ilyen proppozícióba?

Hiszen ekkor nyomban kibujna anarchista voltak lólába.

Istóczy Győző Kossuth tanácsára rögtön válaszolt. Visszautasította. Ő és pártja antiszemita marad, mert ő — úgy mond — a zsidó internacionális hatalom befolyását akarja megtörni. Simonyi Iván az ő Grenzbotejében kommentárt irt az apostol eme kinyilatkozásához, de mivel ez az ur kevésbé óvatos, nagyon sokat árult el, amit Istóczy óvatosan elhallgatott. Simonyi Iván kimondotta, hogy az antiszemitizmus internacionális szövetkezet a zsidótörke zsarnoksága ellen. Ez olyan állítás, mely az antiszemitizmust egy színvonalra helyezi ama szövetkezettel, mely az »Internationale« czime alatt magába foglalja e világréz minden állami és

felruházta. De a héber istentisztelet zenészetű oldalának szervezését már Mózes állapította meg.

Azok a dalok, melyekről a biblia említést tesz és a melyeket »Israel« fiainak Egyiptusból költözésekor Mirjam, Aronnak néneje, a többi asszonyokkal együtt énekelt, Mózes szerzeményei, és mint ilyenek, sokáig istentiszteleti énekek gyanánt használtattak. Ebből is kitűnik, hogy a zene használata a hébereknél nagyon régi. A Genesis (IV, 21) a legrégebb időkből származtatja. E könyv a zene feltalálójának Tubált, Káin dedunokáját mondja. »Ez volt feltalálója a hegedülés és lantolás mesterségének« (Károlyi Gáspár fordítása). Erre vonatkozóan érdekes megjegyzés található Pfeiffer »Ueber die Musik der alten Hebräer« című könyvecskéjében, a hol az állítatik, hogy a mai perzsák és az arabok a zenészeket »Kanyé«-knak, vagyis »Kain utódai«-nak nevezik.

A Genesis a zenét azután ott említi (XXXI, 27), hol a nomád Lábánál kétszeres vőjéhez, Jakobhoz ezt mondatja: »Miért futottál el titkon és miért jöttél el tőlem, és nem mondtad meg nékem, hogy elbocsátottalak volna tégedet örömmel, énekszóval, dob- és hegedűszóval?« Ezek csak egyes zenei adat-törödékek, melyek talán az egész népre nézve nem is jelentősek. De kétségtelen hogy a nagynak és általánosnak csirái. S tényleg látjuk is, amint a nép, mint ilyen föltűnik, legfontosabb történeti eseményét, a szolgaság földjéről kiszabadulását zenével ünnepli meg: »És Mirjam prófétaasszony, Aronnak néneje, dobot vőn kezébe és kimenének ő utána mind az asszonyok, dobokkal és sipokkal. És monda nekik Mirjam:

Énekeljete az örökkévalónak . . . . .« (Exod. XV, 20, 21.) S ettől kezdve az ó testamentum irataiban gyakran akadunk olyan epizodákra, midőn a nép örömeinek vagy fájdalomának zenészetű uton is kifejezést adott.

A zene gyakorlása kizáróan a papok föladata volt. És pedig a levitáké, ama törzsé, mely az ország fölosztásakor részt nem kapott, s ezért a művészetek és tudományok üzésére és művelésére volt utalva. Ezek a zenét kiválóan művelték.

Már Mózes meghatározta (Lev. X. és XXIX), hogy minden örömnep, ünnep és ujhold alkalmakor a Chacocrát harsogtassák. Például: »Heted hónapon pedig a hónap első napján szent gyülekezetetek legyenek. Semmi szolgálai dolgot ne cselekedjete. Trombiták zengésének napja legyen nektek az.« De a templomi zene részletes szervezetét Dávid alkotta meg; mikor a frigszekrényt Obed-Edom házából Jeruzsálembe vitette, meghagyta a vezéreknek, a Leviták főembereinek, hogy testvéreik közül, zeneszerekkel, hárfákkal lantokkal, czimbalmokkal fölkészült énekeseket rendeljenek, ki, a kik az örömet és vigságot hangokba öntsék. És az énekesek közül előjöttek: Hemán, Ásráf és Hethan csengő czimbalmokkal és ércztányérokcal, Zacharja, Ásriel, Szemiramoth, Jesriél, Ani, Eliat, Maasréja és Benaja lantokkal és hárfákkal, Mathithja, Elifleja Mikneja, Obed-Edom, Joiél és Aszaszja cztiterákkal. S itt csak az előkelők, a népes kar vezetői vannak megnevezve. Chenanja pedig a levitafőnök, az ének-mester volt; neki kellett a dallamot előénekelnie. A har-

társadalmi forradalmárait: a nihilistákat ép úgy, mint az anarchistákat, a szociáldemokratákat ép úgy, mint a kommunistákat.

Mi valóban nem értjük, hogy a tisztességes sajtó, mely hivatva volna a kormányt e tüneményekre figyelmeztetni és ráutalni azokra a nyilatkozatokra, melyeket az antiszemita vigyázatlanságból ejtenek és a melyekből legjobban meg lehet itélni törekvéseik és céljaik valódi irányát, hogy ez a tisztességes sajtó eddig fölényes megvetéssel ignorálta a Grenzboten nagyfontosságú csacsogását, holott a legcsekélyebb nyilatkozatot is köztudomásra hozzák, ha az a vizet antiszemita malmára hajtja.

Ha a sajtó nem állana az antiszemita terrorizmusa alatt, akkor nagyon sokat megtudhatna a kormány és a közönség, a mi hozzájárulna e mozgalom valódi céljainak kiderítéséhez.

Azt, hogy az antiszemita még mai nap is loyális frázisokkal szélhámoskodhatik, csak annak köszönhetjük, hogy a sajtó nem meri kimondani azt, amit a redakció négy faiai közt már a legyek is zümmögnek.

—nyi.

És mégis mozog . . .

Az osztrák vallás- és közoktatásügyi miniszter megküldte az általa szerkesztett, a zsidó hitközségek szervezetére vonatkozó tervezetet a magyar vallás- és közoktatásügyi miniszternek. Ez a hét eseménye.

Az Egyenlőség az ő fennállása óta nem konstataált fontosabb és reá nézve örvedetesebb hirt, mint ezt; most regisztrálja örömmel, megelégedéssel, mert e rövid kis hir elveinek diadalát, küzdésének eredményes voltát jelenti. E lapok mindig és első sorban a zsidó felekezet autonómia-kérdésének rendezését sürgette, mert a zsidók teljes emancipációját is csak akkor látta befejezettnek, hogyha a zsidó felekezetnek egyháziilag is egyenjogositva vannak; sőt a legujabb időben felburjánzott antiszemita ellen is abban találta a legjobb óv- és gyógyszer, ha a zsidó vallás is ugyanazon állami és autonómikus szervezés alá vonatik, a mivel e hazának más felekezetei birnak. Ezért küzdött fennállása óta, ezt hangoztatta mindig, ezt sürgette és

sonások külön kart képeztek — a többieknel tiszteltebbet Ezek voltak: Sebanja, Josafat, Nethanael Amaise Sacharja, Benarja és Eliezer.

És a zenés istentisztelet mindenkorra megmaradt. Dávid a frigyszekrény előtti mindennapi istentisztelet Ászáfra, és ennek fiaira bizta, kik azt cytherákkal, hárfakkal kísérték. Ugyan ő rendelt 4000 istentiszteleti énekest különféle zeneszerekkel. Ezek közül 288 mestert emel ki a hagyomány.

Dávid előtt az ugynevezett prófétaiskolák művelték a zenét. E nélkül soha sem jutottak volna olyan nagy befolyáshoz. Ez iskolák alapítója Sámuel volt, kit erre a zsidó nép erkölcsi hanyatlása ösztönzött. Ez iskolákban a legtekintélyesebb próféták egyike tanította a thora magyarázatát és a szent énekek szerzési és éneklési módját. Ugy ideig ezek a tanítók és tanítványaik voltak a héber zene egyedüli alapítói és ápolói.

De nemcsak a leviták, s különösen nemcsak a férfiak foglalkoztak a zenével. A sz. irás énekesnőket is említ. Például I. Chron. XXV. 5—7.: . . . . . és ada az Isten Hémannak tizennégy fiakat és három leányokat. Ezek mindnyájan az ő atyjoknak hatalmában valának, a kik az Örökkévaló házában énekelnek vala cimbalmokkal, náblumokkal és hegedűkkel, az Istenháznak szolgálatjára.

Annyi bizonyos, hogy Heman leányai zeneileg is képzetek voltak és nyilvános ünnepélyeken, például trónralépéskor, diadalmeneteknél, családi ünnepeken lakomákon, temetkezésekkor bizonyára szintén közreműködtek.

követelte folytonosan a kormánytól. A fenti hir a maga egyszerűségében azt igazolja, hogy a lap kitartó működése nem volt hiába való; hogy eszméi tért hódítottak, utat törtek egész a legilletékesebb helyig. Megnyugvással és megelégedéssel konstatalhatjuk ezt, és ha helyén volna önérzetünknek még bővebb kifejezést is adni, habozás nélkül elmondhatnók, hogy ez eredmény elérésére épen az Egyenlőség szava járult legtöbbet, ép az Egyenlőség czikkeiből győződtek meg leginkább, hogy a mostani helyzet tarthatatlan, hogy felekezeti viszonyaink okvetlen rendezendők, és épen az Egyenlőség magatartásából merítették a bizonyosságot, hogy ez lesz a leghatalmasabb, legeredményesebb fegyverek egyike az ellen a kórtünet ellen is, mely már-már az állami és jogrend megzavarását hozta társul egyéb bajainkhoz.

Maga a magyar kormány vezetője és elnöke, szintén e nézeteket vallja magáénak. Tiszának az antiszemitaizmussal szemben tanusított magatartását sokszor alig lehetett megérteni, és mindazok, kik annak indokával tisztában nem voltak, már hajlandók voltak az ő szabadelvűségében kételkedni, őt taktikával és kétszínűsködéssel vádolni. Tény az, hogy maga Tisza Kálmán sem tudta, hogy az ő laisser faire politikája ilyen eredményeket fog szülni, mert ha csak sejtelve is lett volna arról, hogy az antiszemita egyebet is eredményez, mint azt, hogy a magyar zsidóság a kormánypárt körül tömörül, akkor bizonyára nem engedte volna a jog és államrend ellenes mozgalomra fejlődni! Most látja a veszedelmet és el fog követni mindent annak elhárítására. Tudja ő nagyon jól, hogy nemcsak az izgatás megfékezése, hanem főleg a zsidó felekezet egyházi alárendeltségének, kivételes helyzetének megszüntetése, leghathatósabb fegyver az antiszemita ellen, mely nagyrészt a viszonyokból meríti a bátorságot a zsidóság elleni fellépésre.

A protestánsokat is csak addig üldözték, addig bolygatták folytonosan, mig e felekezet autonómiáját ki nem vívta, a mig egyháziilag egyenjogositva nem lett, és csak akkor szűnt meg a katolicizmus és protestantizmus közötti surlódás, midőn az egyházi egyenjogosítás törvénné vált és ki lett mondva, hogy a protestáns vallás megszűnt türt vallás lenni.

A magyar kormány akcióra készül, az kétségtelen. Ezt mutatja az a tény is, melyet fent említettünk. Kivánjuk, hogy a kellő erélyvel és buzgalommal, de körültekintő jóakarattal is lácson hozzá, mert ha van kényes kérdés a világon, ugy ez a vallás és autonómiája. Legyen meggyőződve Trefort miniszter ur, hogy a zsidók részéről nem csak előékenységre talál, hanem be fog teljesedni az a kívánsága, az az óhaja is, a minek Pozsonban adott kifejezést. Hiszen régi dolog, a mit itt külön fejtegetni teljesen fölösleges, hogy a zsidóság vallásáért áldozatokat hozni kész, s hogy a vallási közösség érzelméből folyó viszonyok közt a hitsorosokért nagy, sokszor bámulatos tevékenységet bir kifejtetni. Nem ismerhetjük el ugyan Trefort miniszter ur pozsonyi kifejezésének jogosultságát, mert az ilyen kívánság ép úgy helyén volna más vallásfelekezetekkel szemben, és a mint ezekkel szemközt érzi azt, hogy nem szabad ily követelésekkel előállani, nem volna szabad a zsidókkal szemben sem. Az ily miniszteri óhajtások nagyon magukon viselik az elfogultság színét, mert hiszen a zsidóknak épen nem lehet szemükre vetni, hogy nem tanulnak és ha a miniszter mégis azt mondja, hogy a

tudatlan zsidókat fel kell világosítani, akkor tudnia kellene azt is, hogy más vallás követői közt ép úgy vannak szegények, tudatlanok, kik vezetésre, figyelemteljes oktatásra szorulnak; e tekintetben nem tehet különbséget az, hogy a tanulatlan és szegény hitsorsos halinában, szűrben jár-e, vagy pájesztől árnyékozott kaftánban. De nem akarjuk firtatni Trefort pozsonyi nyilatkozatának jogos vagy jog nélküli természetét, hanem ohajának beteljesülését még egyszer jövendőljük, ha bekövetkezik az a föltétel, hogy az ő erélyes közreműködése, jóakaró és figyelmes intézkedései folytán az osztrák vallás és közoktatásügyi minisztertől átküldött tervezet alapján elérhetjük a rég óhajtott célt, ha az eszme reális valóságot öltött, ha az ige csakugyan testté vált.

A zsidók örömmel fognak segédkezet nyújtani. De a mint erre szívesen készek, ép oly gondos figyelemmel fogják azt is kísérni, hogy a kiállításba helyezett műből mielőbb legyen valami, mert: Proximus ardet Ucalegon.

Dr. G.

Bismarck nép theoriája.

A népjog volt tanára, a híres Bluntschli legújabbban megjelent emlékiratában közölte Bismarcknak egy rahnologiai theoriáját, aki így nyilatkozott Bluntschlival szemben; „Talán phantastikusnak fogja ön tartani abbéli állításomat, mely szerint a népek, miként a természetben, férfiasak és nőiesek.“ — Egy zsidó monda azt beszéli, hogy Ádám eredetileg férfi és nő volt egy személyben. Jóllehet minden törzs a földön, legyen az semita, antiszemita, conservatív, clericális, feudális, vagy liberalis szellemű, lelkesüljön akár a szabad kereskedelemért, akár magas beviteli vámokért, Ádám apánk egyenes utóda, mégis a zsidó fajnak bizonyos sajátosságot kell tulajdonítanunk, mivel benne fenmaradt és tovább fejlődött ama eredetileg férfias és egyszersmind nőies természet, a mely Ádámot kezdetben jellemezte.

Nem lehet célja egy újságczikknek, az egész theoriát a zsidó fajra vonatkozólag részletezni. Csak néhány nevezetesebb mozzanatot akarunk kiemelni, melyek Bismarck nézeteit bizonyítani látszanak.

A nő született diplomata. Tekintsük a házasságot, a melyben a nő észrevétlenül uralkodik, daczára annak, hogy férjét urának ismeri el, és tökéletesen megadó, sőt néha alázatos magaviseletet tanusít. És mégis a német kancellár diplomaciai tapasztalataival is bizonyítani lehet, mily befolyással bírnak az asszonyok a diplomáciára és politikára.

Diplomatikai ügyességben, diplomatikai finomságban, diplomatikai fortélyokban és diplomatikai éleseszségben mindig van valami, a mi a női elem jellemvonása is egyúttal. Századunk meghajol Bismarck diplomaciai tökélye előtt. Az ő és új világban bámulják éles eszét, kiváló tehetségét a körülmények céljainak elérésére való kibasználása körül. Fölösleges volna tehát azt bizonyítgatni, mit mindenki elismer. És mégis elhalványodik a német kancellár diplomaciai ügyessége a zsidó nép diplomatikai tehetségével szemben. A babyloni és a perzsa udvaron, a Ptolomaeusok udvarain, Egyiptomban, Rómában, a Flaviusok palotáiban ép úgy, mint a kalifák és az osman uralkodók környezetében mindenütt legfényesebb bizonyítékait szolgáltatják ragyogó diplomaciai tehetségüknek. Mennyi diplomaciai tehetséget árult el például Eszter királyné egy ebéd alatt, melynek étsorozatáról — sajnos — nem szól a történet. Elég hiba, hogy a zsidó felekezetű politikusokat az antiszemita mozgalom folytán mellőzik.

Mennyit használhatnának hazájuknak, mennyit tehetnének az emberiség haladása érdekében! Hiszen maga Bismarck is — akkor természetesen még nem haragudott a liberalizmusra — legtöbbit hallgatott a zsidó Lassalle-ra, a kire különben még most is a kegyelet oizonyos nemével emlékszik. Lassalle Bismarck egész politikájára tagadhatatlanul döntő befolyást gyakorolt; mert Bismarck kokettirozása a szocializmussal nem egyéb azon idő reminiscenciáinak halavány visszfényénél, a midőn Lassalle volt az ő társalgója, tanácsadója.

A zsidóság egész léte mind a mai napig magában véve is páratlan remekműve a diplomaciai eszélynek, a mely elől minden, a mit más téren tettek, háttérbe lép. Ha a zsidó nem volna „született diplomata“, annyi gyűlölet, annyi üldözés, annyi vihar és zaklatás közt ma már árnyéka ssm léteznék. Lehet, hogy ez a tulajdonság velünk született faji jellegünk, de kétségtelen az is, hogy a viszonyok mostohasága sok dologra tanított és végtelemül bővítette tapasztalatainkat. Az antiszemizmussal szemben a zsidóság passzív magatartást tanusít. Nem csinál akciózt, hanem ellenkezőleg tűr és hallgat, mert nagyon jól tudja, hogy az antiszemizmus nemcsak a zsidókat, hanem az államrendet is fenyegeti. S így tehát az államkormányokat illeti az akció és nem a zsidóságot. Minden amit a zsidók tesznek, legfelebb abban áll, hogy a kormányokat a veszedelemre figyelmeztetik, nehogy akkor ismerjék fel a veszélyt, mikor már késő lesz. Mi meg vagyunk győződve, hogy még mégérjük, hogy maga Bismarck is fog még fellépni az antiszemizmus ellen, ugyanaz a Bismarck, a ki e mozgalmat most még dédelgetni látszik. És fogja ezt tenni az államrend és tekintély érdekében.

És itt is ki fog tűnni, hogy mennyire hasonlít a zsidó nép természete az asszony természetéhez. Az asszony türelmes, türelmesebb mint a férfi, sokat szenved el, többet a férfival, és a zsidók is minden népnél inkább kitűnnek türelmük által.

Mennyit tűrnek és szenvednek korunkban! Olyan emberek, kik jótékony célból reájuk bizott pénzeket elszakasztanak, a zsidók erkölceit bírálgatják és a talmudmorál becstelenségéről vezérczikkeznek. Oly tanárok, kik kabbalisztikus iratokban ökröket hajadonokkal cserélnek fel, azzal vádolják a zsidókat, hogy vallástörvényeik kényszerítik hajadonok gyilkolására, hogy azok vérét kannibálok módjára megigyák Ujságszerkesztők, kik előtanulmányaikat a börtönben végezték, piszokkal illetik a zsidó nevét, a zsidó becsületét. Kormányok, melyek más felekezetet legtávolabbról sem engednék megsérteni, megengedik, hogy a zsidók legszentebb eszméit megtámadják. Ennyit tűrnek a zsidók!

Milyen türelem, milyen kitartás! Nincs más kifejezésünk rá, mint asszonyi türelem!

Az asszony reményteljes, kétségbe nem esik, míg a reménynek egy szálához is kapaszkodhatik. A zsidó nép nőies természetét ez a tulajdonság is bizonyítja. Nem volt vihar, mely a zsidó szívéből a reményt kitépni képes lett volna. Alig csendesült a vihar, alig derült ki az ég és alig küldé szét éltető sugarait a nap és már a zsidó szíve is újra felüdült és nemsokára remény hatotta át egész valóját és új erőt kölcsönzött neki, új kedvet az élethez, az alkotáshoz. És ez az utolsó nőies vonása a zsidó fajnak nem fog sohasem elmosódni. Reményteljesen fog nézni a jövőbe és észrevenni, hogy az antiszemizmus, a gyűlölség, a vadság romjain a szeretetet, a testvériségg az egyenlőség fog örök templomot emelni.

Aliquis.

Nemzetközi antiszemitaság.

Tehát világgá bocsáttatott a jeles nyilatkozat, hogy az egyedül üdvözítő antiszemitizmus az, mely Magyarországot nagygyá és boldoggá teszi, míg Kossuth szava az antiszemita szent írással szemben csak lárifári dolog. Ilyenforma értelme van Istóczy ur szavainak, melyeket az újabb röpiratokban olvashatni. Bizony bizony »dificile est satyram non scribere,« ha az ember e szavakat higadtan megfontolja. Mert ezek az urak az antiszemitizmus zászlaja alatt küzdve akarnak a jó magyar népnek ipart és kereskedelmet teremteni; már pedig ezt másképp nem hiszik elérhetni, mint olyas műveletek által, minőket tapasztaltunk Pozsony, Somogy és Zala megyékben . . . Vagy tán úgy értik ezt, hogy azokat a szegény félrevezetett vádlottakat és elítélteket, kik szabadlábbon földmiveléssel foglalkoztak, majd a börtönben iparra tanítják és hát ilyen Dr. Hombár-féle okoskodással akarnak minél több magyar parasztot bebörtönöztetni, hogy ez által a mi iparunknak jó szolgálatot tegyenek? Ha csak így nem, másképpen bizonyára nem lehet megérteni, hogy az antiszemita tulajdonkép mit értenek az alatt, hogy a zsidóktól el akarják hódítani az ipar és kereskedelem terét. Hát a zsidók tiltják el a nem zsidóktól a kereskedést? vagy ha a zsidók emancipációját megszüntetnék, nem üznék-e a zsidók százsorta nagyobb mértékben a kereskedést? Vagy nem így tettek-e az előtt? De menjünk egy lépéssel tovább. Ha a zsidókat kiüznék Palesztinába, akkor talán a magyar gentry fölcsapna nyulbörkereskedőnek?

Megannyi kérdés, mely világot vet az antiszemita apostolok törekvésére. De ama bizonyos röpirat nemcsak a kereskedelemről, hanem az iparról is beszél, a mennyiben ezt is a zsidóktól akarja „visszaszerezni“ (!) Hát mind- eddig nem épen az volt-e az antiszemita baja: hogy a zsidók nem dolgoznak, hanem csak kereskednek és az ipart mellőzik? Vagy hát annak a »nemzetközi antiszemitizmusnak« az is baj, ha iparosok, meg az is baj, ha nem iparosok a zsidók? „Nemzetközi!“ és vajjon miért az? hisz antiszemitizmus oly értelemben, mint nálunk, sehol sincs. Más értelemben pedig van Muszka-, no meg Németországban. A francia, az olasz és az angol nemzet előtt az antiszemitizmus terra ignota. Kossuth szerint csak úgy volna neki valami értelme, ha nem »antiszemitizmus« lenne. Ha az antiszemita vezérei komolyan gondolkodtak volna Kossuth szavai fölött, akkor bizonyára nem haboztak volna elismerni azon szavak igazságát. De mit nekik Kossuth? Ők maradnak antiszemita és szolgáltatják jövőben is a töltelék a Fortunába, a zalaegerszegi, a kaposvári és a pozsonyi börtönökbe. Az ő törekvésük nem oly czélu, hogy Kossuth szavait megszívlelhették. A függetlenségi párt jónak látta a maga kebeléből kirekeszteni az antiszemitaakat; és mégis találkozott egy képviselő, ki — midőn a függetlenségi pártbeliekből elkülönítve nevét az antiszemita közt olvasta, — fölszólt, hogy miért nem sorozták őt a függetlenségi párthoz? hisz ő „függetlenségi antiszemita“ programmal választott meg; ő a 48-as alapon áll, e szerint pedig a vivmányok és kedvezmények nem terjesztettek ki a zsidókra. Mennyire felel meg ez az igazi valóságnak? ne kutassuk. De föltéve, hogy úgy lenne, a mint a t. képviselő ur mondotta, az ő álláspontja még akkor is abszurdum; mert ha 48-ban a kedvezményeket a zsidóknak adni nem szándékoztak volna, akkor úgy kellett volna hagyni őket, mint a hogy voltak. Ma napság 48-as alapon antiszemitanak lenni annyit tesz, mint a „szabadság, egyenlőség és testvériség“ nevében hadat üzeni az egyenlőségnek és testvériségnek.

Ilyen hatalmas abszurdumok és ellenmondások megértetik velünk, hogy mi hát tulajdonképen nálunk a »nemzetközi« antiszemitizmus.

D. J.

Legyünk katonák!

Egy Németországban megjelenő lapban, a Frankfurter Journalban e héten egy cikk jelent meg, mely a némethoni kereskedősegédek szomorú helyzetét panasolja, a mennyiben — ugymond — ezen a pályán már annyira megy a tulprodukczió, hogy kereskedelmi tanodákat jó sikerrel végzett fiatal emberek e pályát ott hagyni, és magukat a kézművességre adni kénytelenek.

Vagyonos szülők gyermekei, kik a legjobb iskolai bizonyítványokat kapták, sőt az egyéves önkéntesi jogot is megnyerték, kifejtettebb korokban, kissé elkésve új életpályát kezdenek és többnyire szabók, lakatosok, cipészek, óráskók stb. válnak belőlük.

Mi elmondtuk e tényeket, melyeket a fentemlített németországi lap közöl, hogy levonjuk a tanulságot a magyar zsidóság részére.

Az antiszemitizmusnak tudvalevőleg már is sikerült, hogy hitrokonaink bármely képzettség, bármely jellembeli és észbeli tulajdonságok fölött rendelkezzenek is, közhivatalt nyerni egyáltalán nem képesek. Maguk a miniszterek is egyszerűen azzal utasítják el a pályázó zsidókat, „hogy ebben a szomorú antiszemita világban — fájdalom — a legjobb akarat mellett sem nevezhetek ki zsidót.“ . . .

A zsidó ifju tehát kénytelen visszatérni a kereskedői pályára, mert ahhoz senkinek a protekciója se kell. Ez okból a kereskedői pálya nem sokára olyan túltömött leend, hogy rendes körülmények közt a segédnek ekszisztenciáját biztosítani egyáltalán képes nem lesz.

Ha az antiszemitizmus hitvány bandája azzal nem bujtogatua, hogy ne készíttessetek zsidónál, mi azt ajánlanók a zsidó magyar szülőknek, hogy ép úgy, mint német hitrokonai, ők is taníttassák gyermekeiket kézművességre.

De a jelen viszonyok közt ez a tanács nem ér sokat.

A zsidó kézműves sem boldogulhat, mert az antiszemitizmus dühödt vérebei kiöltik reá a más vagyonára epedő nyelvüket.

Legczélszerűbben cselekednek a zsidó szülők, ha katonáknak neveltetik gyermekeiket. A civilt neveltetés jóval többre kerül, anélkül, hogy a remélt létalapot biztosítaná.

A katonaság az egyedüli pálya, a hol, mikor ügyességet és szorgalmat tanusítunk, társainktól nem zaklatatunk, hanem tiszteltetünk.

Lépjünk a katonai pályára.

Francia-belga és svájci zsidók.

Praque H. ur által kiadott »Annuaire des Archives israélites pour l'an du monde 5645« című könyve küldött be hozzánk. E munka érdekes tartalmánál fogva igen kellemes olvasmányt nyújt és sok olyan adatot szolgáltat, melyet itt a magyar olvasóval is ismertetni czélszerűnek tartunk. Alább közöljük tehát a francia-belga-elzászi és svájci zsidókról szóló értesítéseit, melyek a legmegbízhatóbb statisztikai alapból indulnak ki; Franciaország tizenkét izr. egyházi kerületre van felosztva. Ezek a párisi 50.000 lélekkel és 10 községgel; a nancyi 4500 lélekkel és 16 községgel; a bordeauxi 3500 lélekkel és 2 községgel; a lyoni 2200 lélekkel és 6 községgel; a marseillei 5300 lélekkel és 14 községgel; a bayonnei 2500 lélekkel és 5 községgel; a vézouli 3500 lélekkel és 24 községgel; a lillei 2800 lélekkel és 12 községgel; a bezangoni 2600 lélekkel és 5 községgel. Ezekhez járul a szintén francia algiri kerület 15.000 lélekkel és 12 községgel; a konstantinei 7750 lélekkel és 18 községgel és végre az oranai 25.000 lélekkel és 28 községgel. Franciaországban ennél fogva jelenleg 76900 zsidó lakik 94 községben szétszórva; Algierban

pedig összesen 47.750 zsidó lakik 58 községben. Mind-össze tehát 124.650 zsidó 152 községben. Ez aránylag csekély számhoz képest valóban bámulatos a jótékonyági és tanintézetek száma, melyek itt mindenütt, a legkisebb községben is fentartatnak.

Nem kevésbé tanulságosak az elzász-lotharingiai zsidó viszonyok is.

Itt t. i. csak három egyházkerület van: a metzi 9000 lélekkel és 57 községgel; a straszburgi 19.220 lélekkel és 105 községgel; a colmari 11.000 lélekkel és 43 községgel. Összesen tehát 39.000 lélek 205 községben. A zsidó lakosság eme csekély számaránya daczára három kerületi főrabbi és 34 községi rabbi van alkalmazva.

Belgiumban mindössze 5500 zsidó család lakik. Ezek Brüsszelen kívül Antwerpen, Arlons, Gent, Lüttich és Namursban laknak. A brüsszeli központi konzisztorium képezi itt a legfőbb egyházi hatóságot.

Svájcban 4790 zsidó lélek 20 községben lakik. Genf, Avenches, Bazel, Bern, Biel, Burgsdorf, Chaux de Fonds, Delemen, Edingen, Lengenan, Langenthal, Lansanne, Locles, Neuchâtel, Pruntut, St. Imier Vevey, Yverdon, Zurich és St. Gallen. A svájci zsidók előkelő szerepet játszanak úgy a községi, mint az állami élet szervezetében.

Van ugyanis számos zsidó községi és államhivatalnok. Franciaország mindjárt Svájc után következik. Itt két zsidó szenátor, három országos képviselő, négy zsidó ül az államtanácsban, kettő a magasabb közoktatási tanácsban. A közmunkák minisztere Raynald zsidó felekezetű. Van azon kívül: három zsidó felekezetű prefektus, két alprefektus, két vezértitkár stb. Az igazságszolgáltatás terén: van egy semmitőszéki elnök, három főügyész, egy törvényszéki elnök, számos bíró stb. A hadseregnél van két tábornok, három tábornok, négy ezredes és 16 parancsnok stb.

A tengerészetnél is számos parancsnoki állomás zsidó felekezetűek által van betöltve.

És Franciaországban csak 76 ezer zsidó lakik.

Nálunk, a hol a zsidó felekezetű magyarok száma körülbelül 700.000, tiszteletbeli segédfogalmazói gyakor-
nok helyettesnek sem akarnak kinevezni zsidót. I. I.

H I R E K.

Azon t. előfizetők számára, kiknek előfizetésük folyó év augusztus elsején lejár, lapunk e heti számához postautalványokat mellékelünk. Kérjük az előfizetést mielőbb megújítani, hogy a lap szétküldése fenakadást ne szenvedjen

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve	8 frt.
Félévre	4 »
Negyedévre	2 »

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. ker. Széchenyi-utca 14. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

— **Rituális étrend és a kolera.** Mult héten közöltünk egy cikket, melyben »Egy laikus« a zsidók rituális étrendjére utalva azt fejtegeti, hogy kolerajárványos időben zsidók közt nem oly gyakoriak a halálesetek és hogy a rituális étrend egyik leghathatósabb óvszer a kolera ellen. Mi ennek kiegészítéseképp közöljük itt Frigyes Vilmos német császárnak az 1831. járvány alkalmából Flothvel pozeni főkapitányhoz intézett levelét, mely a rituális étrendnek kolera ellenes hatását egy történeti adattal megerősíteni képes. A német császár levele így hangzik: »A pozeni halálozásokról szóló jelentéséből megelégedéssel értesültem, milyen csekély számú kolera-esetek fordultak elő az ottani zsidók közt, még pedig azon bölcs

tevékenység folytán, melyet Eiger Mózes főrabbi az étrend szigorú megtartása körül kifejtett. Felhivom önt, hogy a nevezett főrabbinak megelégedésemet fejezze ki ama eredményekért, melyeket a kolera betegség terjesztésének megakadályozására célzó buzgólkodásával elért.« E levél a „Pozenner Zeitung« 1831. szeptember 10. számában jelent meg.

— **Antiszemita hazugságok.** Az olvasok talán emlékeznek még azon nagy garral hirdetett vádakra, melyeket magyarországi antiszemita szennylapok a Párisban megjelenő »Anti-Semitique« című hetilap nyomán az Alliance izr. univ. ellenközöltek. Az Anti-Semitique szerkesztője kijelenté, hogy e vádakat egy a francia belügyminiszterium levéltárában őrzött okmányból merítette. Erre dr. Neuman S. a francia belügyminiszteriumhoz fordult annak konstatalása végett, vajjon a kérdéses okmány tényleg ott létezik-e? A miniszterium válasza, mint az előre látható volt, határozottan tagadó volt. Innen is látszik, hogy az antiszemitizmus mindenütt egyforma. Nálunk ép úgy, mint Franciaországban, szemérmetlenül hazudik, csakhogy hatást keltsen. Azzal, hogy másnap megczáfolják, nem törődik.

— **A «reformátorok».** Mult heti számunkban közöltük a hirt, hogy a fővárosban több egyén arra a célra szövetkezett, hogy a zsidóvallást »megreformálja«, de egyuttal ígértük, hogy tőlünk kitelhető erővel fogunk harcolni eme munkakerülő had vallásos szélhámoskodása ellen. Mint megbízható forrásból értesülünk, e kijelentésünk lesujtólag hatott a tervező kompániára, annyira, hogy többen elkedvetienedve visszavonultak. Igaz ugyan, hogy a »főapostolok« sehogy sem akarnak megválni a szerintök jövedelmező vallásreformálás eszméjétől, de hiszen majd velük is végeznünk valahogy.

— **A t.-eszlári zsinagóga** ismét felépül. Ezt olvasuk a P. Jüdische Zeitungban, melynek derék szerkesztője, Szabolcsi Miksa sokat buzgólkodott a siker kivívása körül. Gyűjtést hirdetett a nevezett lapban, mely már 500 frtot eredményezett. Azonkívül a vallás- és közoktatásügyi miniszterium is utalványozott 200 frtot a zsidó iskolaapból a templom felépítésére, s így már is összesen 700 frtra rug az összeg, mely elegendő a munkálatok megkezdésére. Mi a t.-eszlári zsinagóga felépítésének eszméjét természetesen a legnagyobb örömmel üdvözöljük és kívánjuk, hogy az isteni tisztelet emez új csarnoka egy jobb és szebb jövő hirdetője legyen az ottani hitrokonok számára.

Pályázat. A devecseri izr. hitközség 5 osztályu iskoláján egy tanító önkényt történt kilépése következtében a legközelebbi tanév kezdetével egy, 450 frt. és szabad lakás — évi fizetéssel díjazott rendes tanítói állomás betöltendő. — Pályázók, kik a magyar és német nyelvet tökéletesen birják, sziveskedjenek tanképességüket és eddigi alkalmazásukat igazoló bizonyítványokkal felszerelt pályázati folyamodványaikat legkésőbb folyó évi augusztus hó 5-én alulirothoz beküldeni. A megválasztásra kijelölendő pályázók esetleg próbaelőadás tartására fognak meghivatni. — Devecser, 1884-ik július hó 20-án. Steur József, hitközségi elnök.

Pályázat. A nagyvárad i zraelita orthodox hitközség magyar tannyelvű népiskolájánál egy önkénytes lemondás következtében megüresedett és a közeledő új iskolaév kezdetével ismét betöltendő tanítói állomásra, melylyel 500 frt. rendes évi fizetés és esetleg a közös városi iskola-beli izr. vallásu növendékek vallásoktatásáért külön 100 frtnyi díjazás van egybekötve és azonkívül az első mint próbaév sikeres bevégezése után azontulra 100 frt. évi fizetési pótlék kilátásba helyeztetik, — ezennel pályázat nyittatik. — Az azon állomást elnyerni óhajtok felhivatnak, tanképesítvényeiket, magyar, német és héber nyelvben alapos ismereteiket, eddigi alkalmaztatásukat és kifogástalan valláserkölcsi előéletüket igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezüleg irandó kérvényeiket, melyekben az illető családi körülményei is előadandók, f. évi augusztushó 13-ikáig alulirt elnökhöz beküldeni. Nagyvárad, 1884-ik július hó 10-ikén. Róz Ignác, iskolaszéki elnök, Friedman Sámuel Gyula, jegyző.

— „Az Anker“ élet- és járadék biztosító társaságnál 1884. június hóban benyújtott összesen 691 bevallás 1,545.518 frt biztosítandó összeggel. és pedig: 398 bevallás 768.232 frttal halálesetre, és 293 bevallás 777.286 frttal életesetre. Kállitva lőn 352 kötvény 692.577 frttal halálesetre, és 262 kötvény 739.822 frttal életesetre; összesen tehát 614 kötvény 1,422.399 frttal. A havi bevétel volt 132.799 frt haláleseti díj és 118.207 frt bevételekben, összesen: 251.006 frt. Halálesetekért kifizetett 65.508. Ez évben benyújtott 3637 bevallás 8,672.101 frttal, és kiállított 3405 kötvény: 8,085.821 frttal, ugyan ezen időben bevett 1.780.837 frt; — halálesetekért pedig kifizetett: 357.361 frt. A társaság működése kezdetétől fogva halálesetekért kifizetett 12,629.819 frt és az 1871—84-ik túlélésitársulás (Associatio) eredménye 27,028.504 frt volt. Vezérügynökség: Budapest, Gizella-lér 6.

Nyilttér.*

Nyilatkozat.

Alulírottak, kik folyó évi július hó 15-én Rosenberg Jakab okl. tanító ur által, a helybeli nyilvános jellegű izr. iskolában megtartott évi zárvizsgán jelen voltunk, tiszta lelkiismerettel ezennel kinyilatkoztatjuk, hogy nevezett tanító ur által kifejtett ügybuzgóság és szakavatottság nem maradt eredmény nélkül, mivel a vizsga oly kitűnően sikerült, hogy az minden várakozásunkat tulszárnyalta s mindamellet, hogy nevezett tanító ur ernyedetlen szorgalmának s fáradságának köszönhető, hogy az általa rendezett bálók jövedelmeiből a tanterem oly szépen fel van szerelve, a helybeli izr. hitk. elnöke s egyes tagjai nevezett tanító urral két hét óta még sincsenek megelégedve. Az iskolába járó s jelen volt gyermekek szülői a vizsga eredménye fölött egészen el voltak ragadtatva, úgy hogy megelégedésünknek a nyilvánosság előtt is kifejezést adni kívánnak.

Szt-Mihály, 1884. július hó 17.

Dr. Küszttler Lajos s. k.
isk. látogató.

Dr. Bamberger J. s. k.
Kabay József s. k.

Bleuer Albert s. k.

Lukács Ferencz s. k.

Süttő Imre s. k.

Rosinger Márton s. k.

Szerkesztői üzenetek.

J. F. urnak Csernovitz. Tudósításoknak a legnagyobb készséggel tért nyitunk.

S. K. urnak Zombor. Saját igazolásunkra csak annyit jegyzünk meg, hogy az a lap a t. eszlári eset tárgyalása alkalmával legalább is

* Az ezen rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

tizszer változtatta meggyőződését: egyszer megengedte, hogy igaz lehet a rituális vérvád, másnap meg kétségbe vonta, aztán meg csak az eszlári saktereket akart felkötetni, egy más alkalommal pedig őket is ártatlanoknak deklarálta. Szeiffertet egyszer pláne Rothschild bérenezének is mondta, de csakhamar megbánván, mint olyan tisztviselőt állította oda, a ki meggyőződése szerint cselekszik. Ha ezeket a chameleont védéseket még egyszer akarná élvezni, tessék a P. H. 1883. évi június és júliusi számaiban lapozgatni. Ilyen multu lapnak természetesen csak olyan jelene lehet, mire a mi kritikánk ráillik.

A. F. urnak Keczel. Mit ér a szellemeskedés, mikor csak a szerkesztőnek, nem pedig a lapnak szól!

K. F. urnak Vác. Lehetetlen. Különben is lejárt az aktualitása. A beiratások alkalmából nem lesz ezélszerűtlen ráutalni a dologra.

A. . . s Budapest Elküldtük a lapot. Rendesen jár oda füzeteletpéldányképen.

B. S. urnak Veszprém. Az első rendkívül sikeres debut után, többet vártunk volna.

ÉRTESÍTÉS.

Tisztelettel értesítjük a t. hitközségeket, hogy az **Egyenlőség** ezenul mindennemű

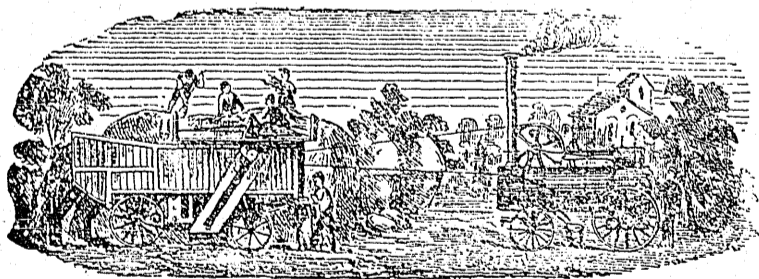
községi hirdetéseket

közöl. Felkérjük ennél fogva a **hitközségek tekintetes előjáróit**, valamint a **hitközségek lelkészi, hivatalnoki és tanítói karát**, hirdeteiket az **Egyenlőség kiadó-hivatalának beküldeni**, annál is inkább, mert e lap elterjedtségénél fogva legbiztosabb garanciát nyújt a hirdetés eredménye iránt.

A hirdetési díj legolcsóbban szabattik ki.

Az Egyenlőség kiadó-hivatala.
(V. k. Széchenyi-utcza 14. sz.)

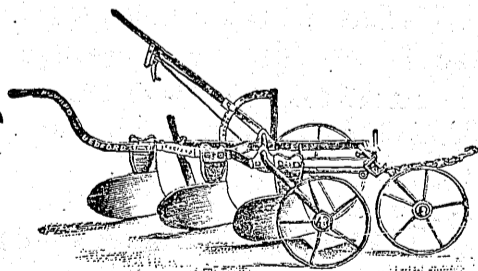
Löwinger Miksa

gazdasági

gépgyár

raktára.

Budapesten, gyazju- és hold-utcza sarkán,

(gr. Tisza-féle házban.)

Ajánlja dus választéku, **legujabb szerkezetű mindennemű gazdasági gépeit és eszközeit**; különlegességeket **malmok és bányagépekben** a legolcsóbb árak és legkedvezőbb fizetési feltételek mellett. A nagy uraságok, valamint a nagyérdemű érdekelt körök megszemlélés végett tisztelettel meghivatnak. — **Arjegyzéhek kívánatra ingyen és bérmentve.**
Megbízható ügynökök kerestetnek.